



**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ**

**Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля  
Національного університету цивільного захисту України**

**Кафедра організації заходів цивільного захисту**

**Олег БАС  
Іван НЕСЕН**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ  
ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ**  
для виконання контрольної роботи з дисципліни  
**«Основи організації ліквідації наслідків  
надзвичайних ситуацій»**  
циклу професійної підготовки  
за першим(бакалаврським) рівнем вищої освіти  
галузь знань 26 «Цивільна безпека»  
спеціальність 263 «Цивільна безпека»  
за освітньо-професійною програмою цивільний захист

**ЧЕРКАСИ 2023**

Основи організації ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій: завдання та методичні рекомендації для виконання контрольної роботи /  
Олег БАС, Іван НЕСЕН – Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2023. – 9 с.

Розглянуто на засіданні кафедри організації заходів цивільного захисту  
Протокол № \_\_\_\_ від «\_\_» \_\_\_\_\_ 2023 р.

## 1. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Контрольна робота є самостійним видом роботи здобувач вищої освіти, передбаченим навчальним планом вивчення курсу «Основи організації ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій».

Під час виконання роботи потрібно спочатку записати питання, а потім дати на нього відповідь. Відповіді повинні бути конкретні, написані чорнилами одного кольору, державною мовою, акуратно оформлені.

Перед виконанням контрольної роботи необхідно ознайомитись з методичними вказівками, питаннями, підібрати і опрацювати нормативні акти, передивитися записи, зроблені на лекціях, вивчити стан справ та виконання нормативних актів в підрозділах цивільного захисту.

На кожній сторінці слід залишати поля шириною 30 – 35 мм. для зауважень рецензента. В кінці роботи потрібно вказати перелік літератури, яка використовувалась під час написання роботи. Виконана робота направляється в інститут на перевірку в строк, який вказаний у графіку виконання контрольних робіт.

Оцінюється робота з урахуванням глибини викладення матеріалу, самостійності виконання та вміння використовувати теоретичні знання на практиці.

Рівень знань здобувач вищої освіти дисципліни за підсумками виконання контрольних робіт оцінюється з огляду на наступні критерії:

1. Повнота та правильність виконання завдання – основний критерій.
2. Здатність здобувача вищої освіти:
  - диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання;
  - аналізувати зміст правових актів, які відносяться до діяльності служби цивільного захисту;
  - користуватися законами та нормативно-правовими актами України у сфері цивільного захисту.

Оцінка за виконання контрольної роботи виставляється за чотирьох бальною системою: “відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”, а саме:

- **“відмінно”** – якщо здобувач вищої освіти показав глибокі знання програмного матеріалу, грамотно і логічно його виклав, бачить проблеми та протиріччя, аналізує та розв’язує складні завдання, прийняв вірне рішення при вирішенні практичного завдання, застосовуючи при цьому діючі нормативно-правові акти;

- **“добре”** – якщо здобувач вищої освіти твердо знає і виклав програмний матеріал, крім відтворення знань, ще і вміє розв’язувати типові завдання; без істотних помилок та вірно використав свої знання при письмовому вирішенні практичного завдання;

- **“задовільно”** – якщо здобувач вищої освіти в основному виклав матеріал, не розкривши окремих деталей, допустивши окремі несуттєві помилки при відповіді на теоретичні та практичне питання; продемонстрував вміння відтворити знання;

- **“незадовільно”** – якщо здобувач вищої освіти дав неправильну відповідь на поставлені питання або не по суті питання.

При цьому по даній системі оцінюється кожне питання окремо, а загальна оцінка по роботі виставляється як середньоарифметична оцінка по двом питанням варіанту.

Отримавши контрольну роботу з рецензією викладача, здобувач вищої освіти зобов'язаний уважно ознайомитися із зауваженнями рецензента та внести в роботу відповідні зміни та доповнення, усунути вказані недоліки. На обкладинці допрацьованої роботи необхідно вказати „Повторно” і направити її на рецензію.

Контрольна робота, що виконана не за своїм варіантом, в якій розкриті не всі питання, або не в повному обсязі, не має списку використаної літератури - не зараховується.

Здобувач вищої освіти, які несвоєчасно направили контрольну роботу без поважних причин, на екзаменаційну сесію не викликаються.

Кожен варіант контрольної роботи складається з 3-ох теоретичних питань. Обов'язковими вимогами до висвітлення теоретичних питань:

- висвітлення питання;
- посилання (при запозичені тексту);
- список літератури.

В тексті контрольної роботи обов'язкове посилання на використані літературні джерела, перелік яких наводиться у списку літератури. У список використаної літератури вносяться праці, з яких запозичуються цитати, думки, статистичні дані, на які робиться посилання. Бібліографічні посилання – це сукупність відомостей про літературне джерело, що використовується в тексті контрольної роботи. Джерела в списку літератури потрібно розташовувати згідно порядку посилань в тексті записки. Відомості про джерела повинні включати: прізвище та ініціали автора, місце видання, видавництво та рік видання, кількість сторінок. Посилання в тексті на джерела потрібно розташовувати у квадратних дужках, порядковий номер згідно з списком літератури.

Контрольна робота оцінюється: "зарахована", "незарахована". У разі незарахування контрольної роботи вказуються причини цього. Контрольна робота може бути незарахована у випадках:

- виконано не той варіант контрольної роботи;
- теоретичне завдання виконане з порушенням вимог до нього, в т.ч. стосовно обсягу;
- не виконано або не вірно виконано одне із завдань;

Контрольна робота передається методисту відділу заочного та дистанційного навчання.

Завдання по контрольній роботі складається із 100 варіантів.

Дві останні цифри шифру залікової книжки здобувач вищої освіти визначають варіант завдання (Таблиця № 1). Наприклад, номер шифру залікової книжки 001. Варіант 01. За таблицею визначаємо номери питань: питання № 1, № 31, № 29.

Таблиця 1

## Вибір завдання згідно шифру залікової книжки

		Остання цифра шифру залікової книжки									
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Передостання цифра залікової книжки	0	1,31, 29	2,32, 28	3,33, 27	4,34, 26	5,35, 25	6,36, 24	7,37, 23	8,38, 22	9,39, 21	10,39, 20
	1	11,40, 19	12,41, 18	13,42, 17	14,43, ,16	15,4 4,15	16,4 5,14	17,4 6,13	18,4 7,12	19,4 8,11	20,49, 10
	2	21,50, 9	22,51, 8	23,52, 7	24,53 ,6	25,4 5	26,5 9,	27,5 6	28,5 7,	29,5 8,1	30,59, 70
	3	31,60, 59	32,61, 58	33,62, 57	34,3, 56	35,4, 55	36,6 5,54	37,6 6,53	38,7, 52	39,6, 51	40,69, 50
	4	41,70, 69	42,1, 68	43,2, 67	44,3, 66	45,4, 65	46,5, 64	47,6, 63	48,7, 62	49,8, 61	50,9, 60
	5	51,10, 49	52,11, 48	53,12, 47	54,13 ,46	55,4, 45	56,1 5,44	57,1 6,43	58,1 7,42	59,8, 41	60,19, 40
	6	61,20, 39	62,21, 38	63,22, 37	64,2, 36	65,2 4,35	66,2 5,34	67,2 6,33	68,2 7,32	69,2 8,31	70,29, 30
	7	1,30, 29	2,31, 28	3,32, 27	4,33, 26	5,34, 25	6,35, 24	7,36, 23	8,37, 22	9,38, 21	10,39, 20
	8	11,40, 19	12,41, 18	13,42, 17	14,43 ,16	15,4 4,18	16,4 5,14	17,4 6,13	18,4 7,12	19,4 8,11	20,49, 10
	9	21,50, 9	22,51, 8	23,52, 7	24,53 ,6	25,5 4,5	26,5 5,4	27,5 6	28,5 7,3	29,5 8,	30,59, 1

## 2. ЗАВДАННЯ НА ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ.

1. Організація реагування на надзвичайну ситуацію.
2. План взаємодії, зміст, вимоги до розробки.
3. Організація основних видів забезпечення дій у зоні НС.
4. Заходи щодо забезпечення безпеки органів управління і сил, що беруть участь у розв'язанні завдань попередження та ліквідації НС.
5. Організація роботи в зонах хімічного зараження.
6. Інформування та оповіщення органів управління, сил реагування на надзвичайну ситуацію та населення.
7. Підготовка інформації та обґрунтування даних для складання плану реагування.
8. Переведення органів управління, сил і засобів суб'єктів реагування на надзвичайні ситуації у режим підвищеної готовності та у режим надзвичайної ситуації.
9. Суб'єкти реагування на НС, їх завдання, розрахунок сил, угруповання сил реагування на НС.
10. Порядок залучення підрозділів аварійно-рятувальних служб та ОРС ЦЗ до дій за призначенням.
11. Діяльність органів управління, сил і засобів суб'єктів реагування на надзвичайні ситуації у режимі надзвичайного та воєнного стану.

12. Оперативна взаємодія штабу з іншими службами (організаціями) щодо забезпечення ліквідації надзвичайної ситуації.
13. Дії сил цивільного захисту під час ліквідації надзвичайної ситуації техногенного характеру на потенційно-небезпечних об'єктах.
14. Оперативно-тактична характеристика хімічно-небезпечних адміністративно-територіальних одиниць.
15. Способи ліквідації надзвичайних ситуацій на хімічно-небезпечних об'єктах (ХНО).
16. Особливості управління силами та застосування засобів підрозділів цивільного захисту при ліквідації наслідків техногенних аварій на ХНО.
17. Утворення та діяльність штабу з ліквідації НС. Методика розрахунку потрібної кількості сил та засобів.
18. Взаємодія органів управління і сил у режимі підвищеної готовності та у режимі НС.
19. Заходи щодо забезпечення безпеки органів управління і сил, що беруть участь у розв'язанні завдань попередження та ліквідації НС.
20. Дії сил цивільного захисту під час ліквідації надзвичайної ситуації техногенного характеру на потенційно-небезпечних об'єктах.
21. Особливості управління силами та застосування засобів підрозділів цивільного захисту при ліквідації наслідків техногенних аварій на ХНО.
22. Утворення та діяльність штабу з ліквідації НС. Методика розрахунку потрібної кількості сил та засобів.
23. Діяльність працівників управлінь та підрозділів ДСНС України у складі штабу по ліквідації аварій.
24. Організація керівництва, порядок залучення сил та засобів.
25. Особливості управління силами та застосування засобів територіальних підсистем при аваріях.
26. Організація керівництва, порядок залучення сил та засобів.
27. Діяльність працівників управлінь та підрозділів ДСНС України у складі штабу по ліквідації аварій.
28. Технологія проведення рятувальних робіт при аварії міського електротранспорту.
29. Організація рятувальних робіт під час аварій на об'єктах метрополітену.
30. Система авіаційного пошуку та рятування в Україні.
31. Сили та засоби авіаційного пошуку та рятування.
32. Організація пошуково-рятувального забезпечення польотів.
33. Організація авіаційного пошуку та рятування повітряних суден (ПС), що зазнає або зазнало лиха.
34. Порядок залучення авіаційних засобів пошуку та рятування у надзвичайних ситуаціях техногенного та природного характеру, не пов'язаних з авіаційною подією.
35. Способи ліквідації надзвичайних ситуацій (пожеж) на газонафтових родовищах.

36. Особливості управління силами та застосування засобів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту при пожежах на підприємствах добування, переробки та транспортування горючих рідин та газів.
37. Оперативно-тактична характеристика підприємств зберігання горючих рідин та газів.
38. Обстановка на пожежі або під час іншої надзвичайної ситуації.
39. Утворення та діяльність штабу з ліквідації НС.
40. Особливості управління силами та застосування засобів при пожежах або інших надзвичайних ситуаціях на підприємствах зберігання горючих рідин та газів.
41. Дії сил цивільного захисту під час ліквідації наслідків катастроф на транспорті.
42. Загальна характеристика аварій та катастроф на пасажирському автомобільному транспорті.
43. Обстановка, яка може скластись при виникненні надзвичайних ситуацій різного виду.
44. Особливості управління силами та застосування засобів територіальних підсистем при аваріях автобусів.
45. Організація керівництва, порядок залучення сил та засобів.
46. Дії сил цивільного захисту під час ліквідації надзвичайної ситуації природного характеру фізичного походження.
47. небезпечні фактори надзвичайних ситуацій природного характеру геологічного походження.
48. Особливості ліквідації наслідків землетрусів.
49. Основні вимоги до організації та ведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків землетрусів.
50. Управління аварійно-рятувальними та іншими невідкладними роботами при землетрусах.
51. Діяльність працівників управлінь та підрозділів ДСНС України у складі штабу з ліквідації НС.
52. небезпечні фактори надзвичайних ситуацій природного характеру гідрологічного походження.
53. Особливості ліквідації наслідків повеней.
54. Основні вимоги до організації та ведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт у зонах катастрофічного затоплення.
55. Найбільш ефективні способи захисту населення.
56. Управління аварійно-рятувальними та іншими невідкладними роботами.
57. Особливості ліквідації пожеж у природних екологічно системах.
58. Залучення додаткових сил і засобів, організація і керівництво гасінням пожежі.
59. Організація взаємодії наземних і повітряних сил при ліквідації НС.
60. Заходи захисту населення та населених пунктів при пожежах лісових масивів.

61. Діяльність працівників управлінь та підрозділів ДСНС України у складі штабу з ліквідації НС.
62. Діяльність працівників управлінь та підрозділів ДСНС України у складі штабу по ліквідації наслідків НС.
63. Види навчань та їх розподіл за рівнем проведення.
64. Мета, завдання, порядок організації, підготовки та проведення тактико-спеціальних навчань.
65. Взаємодія з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування з питань організації, підготовки та проведення навчань.
66. Особливості ліквідації наслідків епідемій і пандемій.
67. Дії сил цивільного захисту під час ліквідації наслідків радіаційних аварій.
68. Особливості ліквідації наслідків радіаційних аварій (РА).
69. Дії сил цивільного захисту при виникненні надзвичайної ситуації на об'єктах військового призначення.
70. Особливості ліквідації наслідків аварій на арсеналах, складах боєприпасів та інших об'єктах військового призначення з викиданням уламків, реактивних та звичайних снарядів.



## ЛІТЕРАТУРА

Довідник керівника гасіння пожежі: [Науково-виробниче видання.] – Київ: ТОВ «Київська книжково-журнальна фабрика», 2017, - 320 с.

ДСТУ 2272:2006. Національний стандарт України. Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять.

ДСТУ 2273:2006. Національний стандарт України. Протипожежна техніка. Терміни та визначення основних понять.

Кодекс цивільного захисту України від 2 жовтня 2012 року № 5403-VI.

Наказ МВС України від 26.04.2018 № 340 «Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж».

Наказ МНС України від 07.05.2007 р. № 312 «Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС України».

Наказ МНС України від 16.12.2011 р. №1341 «Про затвердження методики розрахунку сил і засобів, необхідних для гасіння пожеж у будівлях і на територіях різного призначення».

Наказ МНС України від 16.12.2011 р. №1342 «Про затвердження Настанови з організації газодимозахисної служби в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту МНС України».

Наказ МВС України від 07.10.2014 р. №1032 «Про затвердження порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах управління і підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій».

Наказ ДСНС України від 01.04.2013 року № 107 «Про затвердження Методичних рекомендацій з експлуатації та ремонту пожежних рукавів».

Наказ ДСНС України від 27.06.2013 року №432 «Про затвердження Настанови з експлуатації транспортних засобів в органах і підрозділах ДСНС України».

Інструкція по обліку і нагляду за протипожежним водопостачання в гарнізонах пожежної охорони України від 23.12.93 р.

Сайт ДСНС України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.mns.gov.ua/content/laws\\_up.html](http://www.mns.gov.ua/content/laws_up.html).